

Verbum ziet Abraham

Het is deze maand precies vijftig jaar geleden dat het eerste nummer van *Verbum* verscheen: 'tijdschrift voor priesters en anderen, die godsdienstonderwijs geven aan de jeugd', zoals in de doelgroep-omschrijving werd aangegeven. Ook leken konden dus à f 2,50 per jaar 'den 3en vrijdag van iedere maand' - en later, de katholieke traditie meer getrouw, iedere eerste vrijdag van de maand - verzekerd zijn van ruim dertig bladzijden catechetische lectuur, die 'sub tutela Mariae reginae cordium' stond.

Het lijkt geen twijfel dat er een grote behoefte bestond aan een blad als *Verbum*; G. Lamers SJ, de eerste hoofdredakteur, schrijft daarover in het eerste' redactioneel':

'Waarom een catechetisch tijdschrift door ons Centraal Onderwijs- en opvoedingsbureau wordt uitgegeven, zou met de tegenvraag kunnen beantwoord worden: waarom gaven wij het tot nu toe niet uit, daar wij toch konden weten, dat o.a. in Duitsland, Frankrijk en Amerika reeds jaren lang zoo'n tijdschrift bestond en tot bloei kwam. Maar wij voelden de behoefte langen tijd niet en eerst toen het godsdienst-onderwijs van kerk en sacristie naar het schoollokaal, - toen hierdoor het godsdienstvak z'n plaatsje kreeg in den rooster der profane leervakken en zich nu en dan wat onbehaaglijk voelde tegenover den zoogenaamden voorsprong der schooltechniek en didaktiek, - toen kwamen de vragen en de twijfels en de dispuuten en vooral zij, die een zekere zelfstandigheid der godsdienstdidaktiek voorstonden begonnen naar een eigen orgaan te verlangen?'

Merkwaardig: er klinkt een haast profetisch geluid in deze gedachten ... Soms blijken tijd-(ge)schriften niet zó tijd-gebonden: voelen catecheten anno 1980 zich altijd wel zo behaaglijk? Is de 'zoogenaamden voorsprong' van de schooldidaktiek in vijftig jaar aanmerkelijk minder geworden? Zomaar wat vragen, om verder over na te denken!

Over het karakter dat *Verbum* zou moeten krijgen bestond weinig verschil van mening:

'Dat 't ons geheel godsdienst-onderwijs moet omvatten vanaf de bewaarschool tot en met alle soorten van voortgezet onderricht, en dat 't in hoofdzaak practisch georiënteerd moet zijn, daaraan zal niemand twijfelen. Maar de ... op de haast in wezen totaal gewijzigde bedoeling van het tegenwoordige Godsdienstonderwijs en juist deze doelverschuiving heeft ook talrijke theoretische vraagstukken op tafel gebracht'3.

Deze redactionele formule blijkt een uitermate grote weerstand te hebben kunnen bieden aan de tand des tijds: *Verbum* beoogt nog steeds de professionalisering van de in hoofdzaak praktisch werkzame catecheet onder het oogpunt van deskundigheid en de verdere ontwikkeling van de catechetiek! Is er dan niets veranderd? Laten we eens kijken naar het gezicht van de leerling ...

'Sneller en radikaler dan nooit tevoren voltrekt zich de afval van het geloof bij de massa van alle standen. In de huisgezinnen werd vroeger instinctmatig een godsdienstig gedachtenleven en stelselmatig een nauwgezette geloofspraktijk aangekweekt. Ook het openbare leven, de staat, de gemeente, de volkszeden bevorderden voorheen het voortbestaan van dit christelijk denk- en gewoonteleven ... M.a.w. huisgezin en staat waren bereidwillige medewerkers der kerk in de opvoeding tot een christelijk leven. Zoo kon aan het toenmalig godsdienstonderwijs veilig de eenzijdige taak van de verstandelijke scholing overgelaten worden. Thans echter ontvangen groote massa's kinderen thuis geen geloofsopvoeding meer. Tegelijkertijd zien we het openbare leven in vele landen, steeds meer ontchristelijken en vinden Christus' zedenleer en godsdienst steeds minder publieke steun en bescherming. ZOO is dus in vele gevallen het godsdienstonderwijs gedwongen de opvoedingstaak van huisgezin en openbaar leven over te nemen en is verstandelijke scholing, godsdienst-kennis-overdracht alléén, niet meer voldoende ...

Velen catecheten lijkt dit een praktische onmogelijkheid of althans voorloopig een raadse',4

Over 'tekenen des tijds' gesproken ... Is het huidige spreken over dekonf-essionalisering, de-sakralisering en sekularisering in wezen zo verschillend? Staan ook heden ten dage veel catecheten niet voor praktische onmogelijkheden, Sisyphuskwellingen of orakelspreuken? Catecheten hébben en hádden het niet gemakkelijk; in de eerste 'modelcatechese' verzucht H. Vaal SJ:

'Gij hebt te overwinnen de speelschheid van het kind, het tekort aan concentratievermogen, de weinige belangstelling, welke het toont voor geestelijke zaken. Meerdere malen namen wij een proef in de les door een eenvoudige vraag te stellen op gebied van een profaan leervak, waarvan het antwoord na twee- of driemaal te zijn herhaald, door allen werd gekend en den volgenden dag nog was onthouden, terwijl bij eenzelfde behandeling van een zeer eenvoudige catechetische vraag na tien, twintig maal herhalen de meesten het antwoord schuldig bleven. Wij herhalen: het is geen gemakkelijke taak. Maar daarom juist is deze uitgave zoo noodzakelijk, opdat wij allen van elkander leeren en allen medewerken tot breederen en meer intensen bloei der catechese in ons land. 'Van elkander leeren', want wij hopen, dat zij die dit tijdschrift regelmatig lezen, niet alleen abonné zullen zijn maar ook door hun bijdragen anderen zullen laten profiteren van hun ervaringen en inzichten's.

En nóg steeds verstaat *Verbum* onder professionalisering: leren kritisch omgaan met ervaringen in school en catechese, mogelijkheden bieden zich op de hoogte te stellen (van de stand van zaken in voor catechese relevante vakgebieden en leren de verworven inzichten in deze vakgebieden toe te passen op concrete school- en lessituaties.. deze te verstaan en op te lossen.

'Moge Maria, de Sedes Sapientiae onze voorspraak zijn met Sint Petrus Canisius, onzen heiligen catecheet, opdat het zaad hier uitgestrooid steeds moge blijken te zijn het *Verbum Dei*', was de wens van hoofdredakteur Lamers; thans zal voldoende duidelijk zijn, dat de wijsheid ook wel eens van andere (leer)stoelen komt, - en ook van weliswaar minder heilige, maar wel profetische catecheten!

J. Simons redaktiesekretaris

VOETNOTEN

1. Wegens papiergebrek stagneerde de uitgave van *Verbum* in de oorlogsjaren '40-'45; reden waarom men anno 1980 pas aan de 47e jaargang toe is.
2. G. Lamers SJ, *Ter inleiding*, in *Verbum* (1930) 1, 1 3 a.c., blz. 2
- 4 a.c., blz. 2. Deze gedachten werden grotendeels ontleend aan Mayer (*Religionspädagogische Reformbewegung*).
5. H. Vaal SJ, *Model-katechese*, in *Verbum* 1 (1930) 1, 7